

AUTORITEIT
VOOR
FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

Toezicht op de pensioenen

De heer Frank VERHAEGEN
Voorzitter
IREFI
Emile Jacqmainlaan 135 bus 1
1000 BRUSSEL

PE

datum 3 februari 2015
ons kenmerk PP_PE/Trl/SeC0722
uw kenmerk /
contactpersoon Johanna SECQ
T+32 2 220 57 33
Ingrid TROUILLEZ
T +32 2 220 58 35
pensions@fsma.be

Ontwerpcirculaire inzake de opdracht van de aangewezen actuaris bij instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

Geachte heer Verhaegen,

Gelieve in bijlage, ter informatie, de ontwerpcirculaire inzake de opdracht van de aangewezen actuaris bij instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening te vinden, waarvan de basisprincipes werden goedgekeurd door het directiecomité van de FSMA op 3 februari 2015.

De ontwerpcirculaire wordt ter consultatie voorgelegd aan de Belgische Vereniging van Pensioeninstellingen (BVPI) en het Instituut van Actuarissen in België (IABE).

1. Context

De aangewezen actuaris speelt een sleutelrol in de werking van een IBP. De WIBP en haar uitvoeringsbesluit dragen de aangewezen actuaris immers bijzondere adviesopdrachten op ten aanzien van de IBP over welbepaalde cruciale financiële en technische aspecten van haar werking, evenals een rapporteringsverplichting ten aanzien van de FSMA.

De ontwerpcirculaire inzake de opdracht van de aangewezen actuaris bij IBP's heeft tot doel de verwachtingen van de FSMA ten aanzien van de wettelijke opdracht van de aangewezen actuaris te verduidelijken.

2. Inhoud van de ontwerpcirculaire

De circulaire behandelt de rol en verantwoordelijkheden van de aangewezen actuaris en zijn plaats in de werking van de IBP. Er wordt nader ingegaan op de voorwaarden waaraan een actuaris moet voldoen om door een IBP te kunnen worden aangesteld als aangewezen actuaris. Daarbij wordt vooral de onafhankelijkheid en objectiviteit die de aangewezen actuaris aan de dag moet leggen bij de uitoefening van zijn taken, benadrukt.

Daarnaast wijst de circulaire op het belang van een goede documentatie van de werkzaamheden van de aangewezen actuaris. Om deze reden bespreekt de circulaire welke inhoud de verslagen en adviezen minimaal moet bevatten opdat ze kwaliteitsvolle en objectieve instrumenten zouden zijn voor het toezicht op de IBP's.

2 /PP_PE/Trl/SeC0722 / 3 februari 2015

De heer Frank VERHAEGEN
Voorzitter

Zoals u weet, is de FSMA van oordeel dat de erkende commissaris bij zijn opdracht tot certificeren van de technische voorzieningen¹ van de IBP, mits inachtnaam van de voorwaarden en regels van de norm ISA 500², gebruik kan maken van de werkzaamheden en technische expertise van de door de IBP aangewezen actuaaris, weerspiegeld in diens verslagen en adviezen. Meer bepaald de beoordeling door de aangewezen actuaaris van de hypothesen en methoden die de IBP gebruikt voor de berekening van de technische voorzieningen en van de hiervoor gebruikte bronnen.

De ontwerp-circulaire beoogt in dit kader o.m. de verwachtingen van de FSMA te verduidelijken over de invulling van de opdracht van de aangewezen actuaaris.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Henk Becquaert', with a stylized flourish at the end.

Henk BECQUAERT,
Lid van het directiecomité

---

¹ Artikel 108, eerste lid, 2° van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

² De aangewezen actuaaris kan in dit kader beschouwd worden als "een door het management ingeschakelde deskundige".

FSMA_2015_ enter a number **dd**. Click here to enter a date

De opdracht van de aangewezen actuaris bij instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

---

Toepassingsveld:

Deze circulaire is gericht aan de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening naar Belgisch recht, zoals bedoeld in Titel II van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening en de door hen aangestelde aangewezen actuarissen.

Samenvatting/Doelstelling:

Deze circulaire beschrijft de verwachtingen van de FSMA over de rol en de opdracht van de aangewezen actuarissen aangesteld door de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening en over de inhoud van de actuariële adviezen aan de IBP en het jaarlijks verslag bestemd voor de FSMA.

Structuur:

I. Inleiding

II. De aangewezen actuaris

II.1. Wettelijk kader

II.2. Aanstelling van de aangewezen actuaris

II.3. Voorwaarden en onverenigbaarheden

II.4. Aanstellingsprocedure

III. Opdracht van de aangewezen actuaris

III.1. Algemeen

III.2. Inhoud van de adviezen bestemd voor de IBP

III.2.1. Advies bij de invoering of wijziging van een pensioenregeling of het financieringsplan

1. De karakteristieken van de beheerde pensioenregelingen
2. De inschatting van de technische voorzieningen
3. De rechtvaardiging van de methodes en de hypothesen die gebruikt worden voor de berekening van de technische voorzieningen in functie van de duurzaamheid van de verbintenissen

4. De financiering
5. De verzekering en de herverzekering

III.2.2. Advies vóór het afsluiten van een verzekerings- of herverzekeringsovereenkomst

III.2.3. Jaarlijks advies over de veiligheid van de verrichtingen, de technische voorzieningen en de rentabiliteit

III.3. Inhoud van het jaarlijks verslag bestemd voor de FSMA

III.3.1. Algemeen

III.3.2. Financieringsplan

1. Correcte versie van het financieringsplan
2. Beheerde regelingen
3. Inhoud van het financieringsplan
  - a) De technische voorzieningen
  - b) De populatie en de evolutie ervan
  - c) De financiering van de technische voorzieningen
  - d) Andere evoluties
  - e) Solvabiliteitsmarge
  - f) Herverzekeringsbeleid

III.3.3. Herstel- en/of saneringsplan

III.3.4. Samenwerking met de IBP

III.3.5. Besluit

I. Inleiding

Sinds het van kracht worden van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (WIBP) moet een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP) beheerd worden overeenkomstig het "prudent person"- principe¹. Een IBP moet in het bijzonder prudent te werk gaan bij de financiering en de aanleg van haar technische voorzieningen, zodat de duurzaamheid van haar verbintenissen gegarandeerd is. Hiertoe moet de IBP een weldoordacht financieringsplan opstellen dat alle aspecten, modaliteiten en risico's m.b.t de inschatting en de financiering van haar verbintenissen behandelt. Dit financieringsplan moet naadloos aansluiten op een realistisch beleggingsbeleid. Bij dit alles moet de IBP zowel op de lange als op de korte termijn een financieel evenwicht nastreven. Het voormelde prudentiebeginsel houdt een eerder kwalitatieve dan kwantitatieve benadering van het beheer van een IBP in.

Binnen deze wettelijke context vervult de aangewezen actuaaris een sleutelrol in de werking van een IBP. De WIBP en haar uitvoeringsbesluit (KB WIBP) dragen de aangewezen actuaaris immers bijzondere adviesopdrachten op ten aanzien van de IBP over bepaalde cruciale technische en financiële aspecten, evenals een rapporteringsverplichting ten aanzien van de FSMA.

In deze circulaire wenst de FSMA haar verwachtingen ten aanzien van de wettelijke opdracht van de aangewezen actuaaris te verduidelijken door o.m. te preciseren welke thema's minstens aan bod moeten komen in zijn adviezen en verslagen en zo een kwaliteitsstandaard in te voeren. Dit zou moeten bijdragen tot een beter en onafhankelijk zicht op de technische aspecten van de werking van een IBP.

Een goed uitgebouwde en onderlegde actuariële functie is belangrijk voor:

- de IBP en de bijdragende onderneming(en):
De taak van de aangewezen actuaaris bestaat er in de raad van bestuur van de IBP een deskundig, gepast en onafhankelijk advies te verschaffen. De adviezen van de aangewezen actuaaris moeten de IBP toelaten om in haar financieringsplan prudente beleidsopties uit te stippelen over de berekening en de financiering van de technische voorzieningen en om de uitvoering ervan blijvend te toetsen in functie van de verbintenissen die ze beheert.
- de FSMA:
Het verslag dat de aangewezen actuaaris jaarlijks opmaakt voor de FSMA is, samen met het verslag van de erkend commissaris, de jaarrekening en de statistische informatie een essentieel onderdeel van de jaarlijkse rapportering. Het actuarisverslag moet de FSMA een overzicht bieden over de evolutie van de voorzieningen en de financiering ervan. Een nauwgezette opvolging van de afwijkingen ten aanzien van de gebruikte hypothesen moet hiertoe bijdragen.
- de erkende commissaris van de IBP:
Overeenkomstig artikel 108 van de WIBP moet de erkende commissaris de technische voorzieningen van de IBP certificeren. In dit kader is het voor de erkende commissaris mogelijk om

---

¹ Regel overgenomen uit de Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

gebruik te maken van de werkzaamheden en technische expertise van de door de IBP aangestelde aangewezen actuaris, opgenomen in diens verslagen en adviezen². Meer bepaald de beoordeling door de aangewezen actuaris van de hypothesen en methoden die de IBP gebruikt voor de berekening van de technische voorzieningen en van de hiervoor gebruikte bronnen.

Overeenkomstig de toepasselijke auditnorm (ISA 500) moet de erkende commissaris, alvorens hij gebruik kan maken van de werkzaamheden en technische expertise van de aangewezen actuaris:

- de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de aangewezen actuaris evalueren;
- inzicht verwerven in het werk van de aangewezen actuaris;
- evalueren in welke mate het werk van de aangewezen actuaris geschikt is als controle-informatie.

De mate waarin de aangewezen actuaris onafhankelijk kan werken ten opzicht van de IBP (zie punt II.3) en zijn graad van deskundigheid, zijn volgens voormelde auditnorm bepalende factoren voor de erkende commissaris om al dan niet gebruik te maken van diens werkzaamheden.

- De aangeslotenen:

In het kader van de signaalfunctie, die hem door de sociale wetgeving inzake aanvullende pensioenen³ wordt toebedeeld, beschermt de aangewezen actuaris de belangen van de aangeslotenen. Meer bepaald moet de aangewezen actuaris de FSMA op de hoogte brengen van elk feit of elke beslissing waarvan hij bij de uitvoering van zijn opdracht kennis heeft gekregen en die een inbreuk op de bepalingen van de sociale wetgeving uitmaken.

De verwachtingen van de FSMA worden in deze circulaire verduidelijkt aan de hand van een aantal aanbevelingen en aandachtspunten, die telkens geïllustreerd worden door voorbeelden. Noch de aanbevelingen, noch de voorbeelden zijn als limitatief te beschouwen. Het is de verantwoordelijkheid van de aangewezen actuaris om zijn taken en werkzaamheden naar behoren te organiseren, rekening houdend met de specifieke situatie van de IBP.

De FSMA huldigt daarbij het "*comply or explain*"-beginsel. De actuarissen worden verzocht rekening te houden met de beschreven aanbevelingen en aandachtspunten, tenzij zij kunnen uitleggen waarom zij daarvan afwijken, gelet op de specifieke aard van de betrokken IBP. Precies omwille van het prudentiebeginsel moet elke IBP immers afzonderlijk worden bekeken. Het spreekt voor zich dat het "*comply or explain*"-beginsel niet geldt voor de toepassing van dwingende wettelijke bepalingen.

In de context van deze circulaire moet worden verstaan onder:

- "**IBP**" of "**instelling voor bedrijfspensioenvoorziening**": de instelling naar Belgisch recht zoals bedoeld in Titel II van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening;
- "**WIBP**": de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening;

---

2 Met toepassing van de norm ISA 500: de aangewezen actuaris kan in dit kader beschouwd worden als "een door het management ingeschakelde deskundige".

3 Artikel 51 van de WAP, artikel 59 van de WAPZ en artikel 48 van de WAPBL.

- "**KB WIBP**": het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentiële toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening;
- "**WAP**": de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid;
- "**WAPZ**": Titel II van de Programmawet (I) van 24 december 2002: wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen;
- "**WAPBL**": Titel 4 van de wet van 15 mei 2014 houdende diverse bepalingen: wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandige bedrijfsleiders;
- "**aangewezen actuaris**" : de deskundige die bij een IBP de opdracht uitoefent zoals bedoeld in artikel 109 van de WIBP;
- "**erkende commissaris**": de natuurlijke persoon (erkend revisor) of de (door een natuurlijke persoon vertegenwoordigde) erkende revisorenvereniging die erkend is door de FSMA krachtens artikel 105 van de WIBP en de opdracht van commissaris uitoefent bij een IBP zoals bedoeld in artikel 103 van de WIBP;
- "**FSMA**": de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten;
- "**eCorporate**": het beveiligd communicatieplatform voor beveiligde informatie-uitwisseling tussen de FSMA en de instellingen onder haar toezicht. Dit platform omvat een tool voor het beheer van de door de FSMA gevraagde informatie en een permanente *interface* voor de raadpleging van die informatie door zowel de FSMA als de instellingen onder haar toezicht;
- "**CT**": de continuïteitstoets die de IBP uitvoert om de duurzaamheid van haar technische voorzieningen te meten;
- "**DB**": Defined Benefit-plan of toezegging van het type vaste prestaties;
- "**DC**": Defined Contribution-plan of toezegging van het type vaste bijdragen. Een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen is hetzij van het type vaste bijdragen met gewaarborgd rendement, hetzij van het type vaste bijdragen zonder gewaarborgd rendement.
- "**CB**": pensioentoezegging van het type cash balance;
- "**Circulaire rapportering**": de circulaire die de FSMA jaarlijks uitbrengt en die de modaliteiten bepaalt van de rapportering door de IBP's. Op het ogenblik van het opstellen van deze circulaire betreft het de Circulaire FSMA_2015_02 van 20 januari 2015 inzake de mededeling van de jaarrekening, statistieken en erbij te voegen documenten voor het boekjaar 2014.

II. De aangewezen actuaris

II.1. Wettelijk kader

Overeenkomstig artikel 109 van de WIBP moet een IBP één of meer deskundigen op het gebied van actuariële wetenschappen aanstellen, die haar advies verstrekken over het financieringsplan, de herverzekering en het bedrag van de technische voorzieningen.

Deze verplichting geldt niet voor IBP's waarvan de beheerde pensioenregelingen geen dekking bieden tegen biometrische risico's of geen beleggingsrendement noch een bepaald uitkeringsniveau voorzien.

Hoofdstuk VI van het KB WIBP omschrijft de voorwaarden waaraan die deskundigen op het gebied van actuariële wetenschappen moeten voldoen om als aangewezen actuaris te kunnen worden aangesteld (artikel 42 en 46), de onverenigbaarheden (art. 43) en hun opdracht (art. 44).

II.2. Aanstelling van de aangewezen actuaris

Elke IBP waarvan de beheerde pensioenregelingen dekking bieden tegen biometrische risico's of die in een beleggingsrendement of een bepaald uitkeringsniveau voorzien, moet één of meer aangewezen actuarissen aanstellen die verantwoordelijk is/zijn voor de uitoefening van de taken die door artikel 109 WIBP en artikel 44 KB WIBP worden omschreven.

Hieruit volgt dat enkel IBP's die een pensioenregeling van het type vaste bijdragen (DC) zonder gewaarborgd rendement en zonder risicodekking⁴ beheren, waarvan de opgebouwde reserves in kapitaal worden uitgekeerd, geen aangewezen actuaris moeten aanstellen. Zodra het aanvullend pensioen in rente wordt uitgekeerd of er een risicodekking ontstaat, is de aanstelling van een aangewezen actuaris vereist, zelfs indien de risicodekking herverzekerd wordt.

De taak van aangewezen actuaris kan worden toevertrouwd aan een personeelslid van de IBP of worden uitbesteed aan een externe actuaris.

Indien meerdere aangewezen actuarissen worden aangesteld door een IBP, moeten deze hun functie *in college* uitoefenen. Dit betekent dat de opgestelde adviezen en verslagen door alle aangestelde aangewezen actuarissen moeten worden ondertekend en ze de verantwoordelijkheden dragen die met deze functie gepaard gaan.

Dit belet niet dat er tussen de aangewezen actuarissen onderling een interne taakverdeling kan worden afgesproken. Deze is evenwel niet tegenwerpelijk aan de IBP en de FSMA: de aangewezen actuarissen blijven samen verantwoordelijk voor de uitoefening van hun functie en dienen alle opgestelde verslagen en adviezen samen te ondertekenen. Er zijn immers verschillende technische aangelegenheden en regels die gelden voor de IBP, die niet opgedeeld kunnen worden. Het is noodzakelijk dat er op het niveau van de IBP door een aangewezen actuaris - of door meerdere aangewezen actuarissen samen - een overzicht wordt bewaard over deze aspecten. Zo kan een IBP bijvoorbeeld geen aangewezen actuaris aanstellen per afzonderlijk vermogen van de IBP.

---

4 Een dekking voor overlijden en invaliditeit met positieve risicokapitalen.

II.3. Voorwaarden en onverenigbaarheden

Artikel 42 van het KB WIBP beschrijft de voorwaarden waaraan personen moeten voldoen om de functie van aangewezen actuaris te mogen uitoefenen:

- onderdaan zijn van een Lidstaat;
- houder zijn van een diploma waarvan het cursusprogramma een specialisatie in de actuariële wetenschappen omvat;
- voldoende kennis bezitten van één van de landstalen;
- ten minste gedurende vijf jaar een beroepsactiviteit hebben uitgeoefend waaruit blijkt dat hij/zij de nodige ervaring heeft verworven op het gebied van actuariaat en dat hij/zij geschikt is om de opdracht bedoeld in artikel 109 van de WIBP deskundig en objectief te vervullen.

Daarnaast voorziet artikel 43 van het KB WIBP in een aantal onverenigbaarheden waarmee rekening moet worden gehouden bij de aanstelling van een aangewezen actuaris door een IBP. De aangewezen actuaris mag:

- geen lid zijn van een operationeel orgaan van de IBP;
- geen lid zijn van de leiding van de bijdragende onderneming;
- niet de erkende commissaris van de IBP zijn;
- geen functie uitoefenen die de onafhankelijkheid van de aangewezen actuaris in het gedrang brengt.

Dit laatste punt verdient enige verduidelijking.

Het spreekt voor zich dat de aangewezen actuaris niet tegelijk de compliance officer⁵, interne auditor⁶ of vereffenaar van de IBP⁷ mag zijn. Uit de aard van deze functies vloeit immers voort dat ze onverenigbaar zijn.

Daarnaast doen zich evenwel situaties voor waarin de cumul van functies in hoofde van de aangewezen actuaris in het licht van de omstandigheden en mits het inachtnemen van welbepaalde voorwaarden niet zonder meer onaanvaardbaar is.

Het is immers courante praktijk dat in het kader van het actuariële beheer van een IBP, omwille van proportionaliteitsredenen, soms eenzelfde persoon of kantoor verschillende actuariële opdrachten uitvoert voor eenzelfde IBP:

- a) enerzijds de wettelijke opdracht van de aangewezen actuaris, gedefinieerd in de WIBP en het KB WIBP, en toegelicht in hoofdstuk III van deze circulaire; en
- b) anderzijds "consulting" opdrachten of uitvoerende taken ten behoeve van de IBP (al dan niet in loondienst van de IBP) of de bijdragende onderneming (bvb. begeleiding bij het opstellen van het financieringsplan, databeheer, actuariële berekeningen, uitbetalingen, ...).

---

⁵ Circulaire CPP-2007-2-WIBP van 23 mei 2007 over het deugdelijk bestuur van de IBP's.

⁶ Circulaire CPP-2007-2-WIBP van 23 mei 2007 over het deugdelijk bestuur van de IBP's.

⁷ Praktijkhandboek FMSA_2012_18 van 16 oktober 2012 inzake de benoeming van sleutelfiguren: formulieren te gebruiken door de IBP's bij de kennisgeving aan de FSMA.

De taken beschreven onder punt b) behoren **niet** tot de opdracht van de aangewezen actuaris. In tegendeel, doordat de aangewezen actuaris over deze aspecten een advies moet uitbrengen, kunnen er mogelijk belangenconflicten rijzen indien de taken beschreven in de punten a) en b) worden uitgevoerd door eenzelfde persoon of eenzelfde kantoor.

De FSMA is om proportionaliteitsredenen van oordeel dat dergelijke cumul van functies niet onmogelijk is voor zover ze kan gerechtvaardigd worden op grond van de specifieke situatie van de IBP (nl. de grootte van de IBP, de complexiteit van de activiteiten van de IBP, enz.) en op voorwaarde dat de nodige maatregelen zijn getroffen om een duidelijk onderscheid tussen de verschillende opdrachten te waarborgen en mogelijke conflicten te vermijden, zodat de onafhankelijkheid van de aangewezen actuaris niet in het gedrang komt.

Deze problematiek stelt zich in het bijzonder indien de aangewezen actuaris een personeelslid is van de IBP of van de bijdragende onderneming. In dit geval moet de aangewezen actuaris binnen de organisatiestructuur van de IBP en/of de bijdragende onderneming een plaats krijgen die zijn onafhankelijkheid waarborgt (bv. door rechtstreeks te rapporteren aan de raad van bestuur van de IBP).

Zowel de IBP als de aangewezen actuaris dragen een verantwoordelijkheid bij het bewaken van de mogelijke belangenconflicten. De aangewezen actuaris moet zich "*operationeel onafhankelijk*" opstellen en elke functie of opdracht vermijden die tot belangenconflicten aanleiding zou kunnen geven, tenzij voldoende maatregelen zijn genomen die zijn onafhankelijkheid garanderen.

Ook de IBP moet de nodige maatregelen treffen om die onafhankelijkheid te vrijwaren, zowel in het geval de actuaris een personeelslid van de IBP of van de bijdragende onderneming is als in het geval het een externe dienstverlener betreft. De raad van bestuur van de IBP moet zich bij de keuze van de aangewezen actuaris bewust zijn van eventuele onverenigbaarheden en mogelijke belangenconflicten identificeren. In voorkomend geval is het belangrijk dat de raad van bestuur regels vastlegt om eventuele conflicten te beheren.

Enkele mogelijke maatregelen zijn:

- het duidelijk afbakenen van de rol van de aangewezen actuaris t.o.v. eventuele andere opdrachten in de overeenkomst tot aanstelling tussen de aangewezen actuaris en de IBP. Bovendien moeten er bijzondere garanties omtrent de onafhankelijkheid van de aangewezen actuaris en het beheer van belangenconflicten worden opgenomen, bijvoorbeeld door het instellen van rechtstreekse rapporteringslijnen;
- het opstellen van een charter (naar analogie met de compliance officer en interne auditor) dat onder meer de doelstelling, de opdrachten en de taken van de aangewezen actuaris, zijn plaats in de organisatie, zijn bevoegdheden en zijn verantwoordelijkheden behandelt. Dit charter moet de aangewezen actuaris garanties bieden om zijn functie onafhankelijk en objectief te kunnen uitoefenen;
- het aanleggen van een lijst van enerzijds de werkzaamheden die de actuaris uitoefent in zijn hoedanigheid van aangewezen actuaris en anderzijds de andere taken die hij uitoefent in opdracht van de IBP. Bij de uitvoering van elke afzonderlijke opdracht vermeldt de actuaris telkens en uitdrukkelijk ten aanzien van de IBP in welke hoedanigheid hij optreedt;
- de actuaris neemt ontslag uit één van zijn opdrachten bij mogelijk belangenconflict;
- ...

II.4. Aanstellingsprocedure

De aanstelling van een aangewezen actuaris is onderworpen aan het **voorafgaand akkoord** van de FSMA⁸. De FSMA heeft een invulformulier⁹ opgesteld dat dient als hulpmiddel voor de IBP's bij de aanstelling van één of meerdere aangewezen actuarissen. Voorafgaand aan de aanstelling van een aangewezen actuaris moet de IBP dit formulier opladen in eCorporate onder de rubriek "V.02. Voorstel aanstelling actuaris". De daadwerkelijke aanstelling van de aangewezen actuaris kan niet gebeuren vooraleer de FSMA met dat voorstel heeft ingestemd.

Indien de aangewezen actuaris nog niet gekend is bij de FSMA, moet bij dit formulier ook het dossier bedoeld in artikel 46 van het KB WIBP worden gevoegd met de volgende gegevens:

- de identiteit, het adres, de nationaliteit en de geboortedatum van de actuaris;
- het correspondentieadres, e-mailadres en telefoonnummer waarop de FSMA de aangewezen actuaris kan bereiken;
- een kopie van het masterdiploma waarvan het cursusprogramma een specialisatie in de actuariële wetenschappen omvat;
- een bevestiging dat de actuaris voldoende kennis bezit van één van de landstalen;
- een getuigschrift waaruit blijkt dat de actuaris ten minste gedurende vijf jaar een beroepsactiviteit heeft uitgeoefend waaruit blijkt dat hij/zij de nodige ervaring heeft verworven op het gebied van actuariaat en dat hij/zij geschikt is om de opdracht bedoeld in artikel 109 van de WIBP deskundig en objectief te vervullen;

Het is belangrijk dat ook elke wijziging van de meegedeelde gegevens onverwijld ter kennis wordt gebracht aan de FSMA. Het formulier kan eveneens hiervoor worden aangewend.

---

⁸ Artikel 46 van het KB WIBP.

⁹ Het formulier is een bijlage bij de *Praktijkgids FSMA_2012_18 dd. 16/10/2012 Benoeming van sleutelfiguren: formulieren te gebruiken door de IBP's bij de kennisgeving aan de FSMA*. Deze praktijkgids kan worden geraadpleegd op de website van de FSMA via de volgende link: http://www.fsma.be/~media/Files/fsma-files/circ/n/fsma_2012_18.ashx.

III. Opdracht van de aangewezen actuaris

III.1. Algemeen

Overeenkomstig artikel 44 van het KB WIBP omvat de opdracht van de aangewezen actuaris de volgende taken:

- 1) het opstellen van adviezen t.a.v. de IBP:
  - jaarlijks:
    - vóór de jaarrekening wordt ingediend bij de FSMA moet de aangewezen actuaris aan de IBP zijn advies geven over de veiligheid van de verrichtingen, de technische voorzieningen alsook de rentabiliteit;
  - punctueel:
    - bij de invoering van een pensioenregeling of de wijziging van een bestaande pensioenregeling die de financiering kan beïnvloeden of bij wijziging van het financieringsplan, moet de aangewezen actuaris vooraf aan de IBP zijn advies geven over de actuarieel-technische methoden die de IBP hanteert voor de financiering, over de samenstelling van de technische voorzieningen, over de verzekering en over de herverzekering;
    - de aangewezen actuaris moet een advies verstrekken over de rechtvaardiging die de IBP moet verschaffen over de methodes en de grondslagen die ze gebruikt voor de berekening van de technische voorzieningen, die van die aard moeten zijn dat ze de duurzaamheid van haar verbintenissen waarborgen;
    - vóór het afsluiten van een verzekerings- of herverzekeringsovereenkomst, moet de aangewezen actuaris vooraf aan de IBP hierover zijn advies geven;
- 2) het jaarlijks opstellen van een verslag dat deel uitmaakt van de jaarlijkse rapportering aan de FSMA, over de technische voorzieningen.

In het geval de IBP een solidariteitstoezegging of een solidariteitsstelsel verbonden aan een sociale pensioenovereenkomst beheert, brengt de aangewezen actuaris jaarlijks advies uit over de financiering, de resultatenrekening en balans van het solidariteitsfonds. Dat advies bevat ook een oordeel over de toeslagen en over de voorzieningen voor fluctuatie van de risico's en vergrijzing¹⁰. Dit advies wordt verder in deze circulaire niet behandeld.

Daarnaast moet de aangewezen actuaris op basis van artikel 51 van de WAP, artikel 59 van de WAPZ en artikel 48 van de WAPBL de FSMA op de hoogte brengen van elk feit of elke beslissing waarvan hij bij de uitvoering van zijn opdracht kennis heeft gekregen en die een inbreuk op de bepalingen van de WAP, de WAPZ, de WAPBL en hun uitvoeringsbesluiten uitmaken. Gelet op het prudentieel karakter van deze circulaire, wordt deze signaalfunctie hier niet verder behandeld.

---

¹⁰ Artikel 5 van het Koninklijk besluit van 14 november 2003 tot vaststelling van de regels inzake de financiering en het beheer van de solidariteitstoezegging en artikel 5 van het Koninklijk besluit van 15 december 2003 tot vaststelling van de regels inzake de financiering en het beheer van een solidariteitsstelsel, verbonden aan een sociale pensioenovereenkomst.

Hierna worden de verwachtingen van de FSMA m.b.t. de inhoud van voormelde adviezen en verslagen uiteengezet. Telkens moeten de volgende algemene principes in acht worden genomen:

- De opdracht van de aangewezen actuaris moet gezien worden als een continu proces van adviesverstrekking aan de IBP en jaarlijkse verslaggeving aan de FSMA. Daarbij moet de aangewezen actuaris bijzonder aandachtig zijn voor de coherentie tussen zijn adviezen onderling en tussen zijn adviezen aan de IBP en zijn verslag aan de FSMA.
- Als aangewezen actuaris vervult hij zijn rol in volle onafhankelijkheid t.a.v. de IBP en geeft hij in zijn adviezen zijn visie en raad aan de IBP.

Dit houdt in dat indien de actuaris (of zijn kantoor) buiten zijn opdracht als aangewezen actuaris nog andere taken uitoefent voor de IBP (zoals bijvoorbeeld het berekenen van de technische voorzieningen, het opstellen van het financieringsplan,...) het uitermate belangrijk is om een duidelijk onderscheid te maken met zijn opdracht als aangewezen actuaris (zie ook punt II.3. i.v.m. onverenigbaarheden).

Anders dan wanneer hij werkzaamheden uitoefent in zijn rol als consultant of dienstverlener voor de IBP, moet de actuaris zich bij de uitoefening van zijn taak als "aangewezen actuaris" onafhankelijk opstellen ten aanzien van voormelde werkzaamheden. Dit houdt in dat hij op objectieve wijze een beoordeling moet maken van deze werkzaamheden en vermelden in welke mate zijn beoordeling eventueel indruist tegen de beslissingen en zienswijze van de IBP.

Bijvoorbeeld: de actuaris krijgt de opdracht van de IBP om een financieringsplan op te stellen op basis van een portefeuille die enkel uit overheidsobligaties bestaat, maar waarbij voor de berekening van de technische voorzieningen een actualisatievoet wordt gehanteerd die kennelijk hoger ligt dan het verwacht rendement van de beleggingen. In zijn rol als aangewezen actuaris, moet hij hierover een opmerking maken in zijn advies.

- De adviezen van de actuaris zijn niet bindend. In zijn jaarlijkse verslag aan de FSMA vermeldt de aangewezen actuaris of zijn adviezen al dan niet door de IBP worden opgevolgd.
- De aangewezen actuaris moet van de IBP alle informatie krijgen die hij nodig acht om zijn opdracht naar behoren uit te voeren. Zo moet de raad van bestuur (of in voorkomend geval een ander bevoegd operationeel orgaan) alle informatie die een invloed kan hebben op het advies of het verslag van de aangewezen actuaris of die nuttig wordt geacht voor zijn opdracht, spontaan ter beschikking stellen. Dit geldt ook voor eventuele aanbevelingen of opmerkingen van de FSMA en het gevolg dat de IBP hieraan heeft gegeven.

Indien de aangewezen actuaris geen toegang heeft tot de informatie die hij nodig heeft om zijn opdracht uit te voeren, licht hij de raad van bestuur van de IBP onmiddellijk in. Indien deze situatie aanhoudt, stelt hij de FSMA hiervan op de hoogte.

- De aangewezen actuaris moet per onderwerp onder meer zijn werkmethode beschrijven, zijn analyse toelichten, aangeven welk beleidsmateriaal en technisch referentiekader (actuariële methode, *benchmark*, ...) hij gebruikt en een beoordeling geven, alsook wijzigingen voorstellen wanneer de resultaten niet voldoen. De adviezen en verslagen mogen zich dus niet beperken tot een eenvoudige beschrijving van de resultaten.

- In zijn adviezen en verslagen moet de aangewezen actuaris aandacht besteden aan zowel de naleving van de reglementaire bepalingen (prudentiële en sociale) als de inhoudelijke technische aspecten (de rechtvaardiging en opportuniteit van welbepaalde keuzes of aanbevelingen).
- De adviezen van de aangewezen actuaris worden schriftelijk bezorgd aan de Raad van Bestuur van de IBP. De FSMA kan de adviezen bij de IBP opvragen. De adviezen kunnen worden opgeladen op eCorporate.

Op basis van de *Praktijkids FSMA_2012_19 van 03 december 2012 voor het verkrijgen van een toelating of een uitbreiding van de toelating door een IBP naar Belgisch recht*, moet de IBP in het toelatingsdossier ook het advies van de aangewezen actuaris over het financieringsplan, de verzekering, de herverzekering en de rechtvaardiging van de technische voorzieningen toevoegen.

Het jaarlijks verlag aan de FSMA moet door de IBP worden opgeladen op eCorporate. Voor de timing en modaliteiten dient de jaarlijkse “circulaire rapportering” te worden geraadpleegd.

III.2. Inhoud van de adviezen bestemd voor de IBP

Elk advies van de aangewezen actuaaris aan de IBP moet de volgende algemene gegevens bevatten:

- De reden van het advies met opgave van de betrokken rechtsgrond;
- de naam en het FSMA-codenummer van de IBP;
- de naam en coördinaten van de aangewezen actuaaris, alsook van zijn kantoor;
- de datum van het advies;
- handtekening van de aangewezen actuaaris;

Hierna worden per type van advies de minimale verwachtingen van de FSMA uiteengezet.

III.2.1. Advies bij de invoering of wijziging van een pensioenregeling of het financieringsplan¹¹

De raad van bestuur van de IBP (of in voorkomend geval het bevoegde operationeel orgaan) legt een ontwerp van financieringsplan ter advies voor aan de aangewezen actuaaris:

- bij de invoering van een pensioenregeling;
- bij de wijziging van een bestaande pensioenregeling die de financiering kan beïnvloeden;
- bij een wijziging van het financieringsplan.

De aangewezen actuaaris moet advies uitbrengen over de actuariële-technische methoden die de IBP hanteert m.b.t.:

- de financiering;
- de samenstelling van de technische voorzieningen;
- de rechtvaardiging van de methodes en de grondslagen die gebruikt worden voor de berekening van de technische voorzieningen en die van aard zijn dat ze de duurzaamheid van de verbintenissen kunnen waarborgen ¹²;
- de verzekering en de herverzekering.

De FSMA benadrukt dat de beslissing m.b.t. de gekozen methodes en hypothesen voor de financiering en de berekening van de technische voorzieningen tot de uitsluitende bevoegdheid van de IBP hoort. De raad van bestuur bespreekt het advies van de aangewezen actuaaris, dat niet bindend is. Wanneer dat advies niet of slechts gedeeltelijk wordt gevolgd, bespreekt en notuleert de raad van bestuur de redenen voor het niet volgen van het advies. De raad van bestuur brengt tevens de Algemene Vergadering op de hoogte van het niet volgen van het advies en van de redenen daarvoor. De inhoud van het advies doet geen afbreuk aan de verplichting voor de IBP tot eigen motivering van de gebruikte methodes en hypothesen in het financieringsplan

---

¹¹ Artikel 44, eerste lid, 1° van het KB WIBP.

¹² Artikel 16, § 2 van het KB WIBP.

De aangewezen actuaaris moet minstens de volgende thema's aansnijden in zijn advies aan de IBP:

1. De karakteristieken van de beheerde pensioenregelingen

De aangewezen actuaaris onderzoekt of alle pensioenregelingen die de IBP beheert en alle verplichtingen die de IBP op zich neemt, in het financieringsplan zijn opgenomen. Hiertoe gaat hij na:

- of het financieringsplan alle pensioenregelingen bevat die de IBP beheert (bv. ook oude, gesloten regelingen) en in aanmerking neemt bij de berekening van de technische voorzieningen;
- of het financieringsplan alle verplichtingen bevat die de IBP op zich neemt (bv. ook verplichtingen bij overlijden, invaliditeit of arbeidsongeschiktheid) en op welke wijze die worden afgedekt;
- of de wijze waarop de pensioenregelingen aan bod komen in het financieringsplan wel overeenstemt met hun omschrijving in het pensioenreglement (bvb. of de classificatie van de pensioenregeling(en) correct is).

2. De inschatting van de technische voorzieningen

Voor alle pensioenregelingen en verplichtingen die de IBP beheert, beoordeelt de aangewezen actuaaris de keuze en de rechtvaardiging van de berekeningsmethoden, de hypothesen en de technische grondslagen die de IBP gebruikt voor de inschatting van de technische voorzieningen aangelegd voor haar verschillende verbintenissen (pensionering, overlijden, invaliditeit, arbeidsongeschiktheid, winstdeelname, ...).

Telkens beoordeelt hij of de gebruikte methoden (vb. ABO+, PBO, KTV+buffer (die voortvloeit uit een CT), *fair value* ...) aangepast zijn aan de activiteiten van de IBP en de gebruikte hypothesen (actualisatievoet, indexatievoet, sterftetafel ....) voldoende prudent zijn.

Bij een wijziging van het financieringsplan beoordeelt de aangewezen actuaaris of de aangebrachte wijzigingen aangepast zijn aan de juridische, financiële of demografische redenen die eraan ten grondslag liggen. Hij gaat na of de wijzigingen de beoogde doelstelling bereiken (vb. de wijziging is een herstelmaatregel in het kader van een financieel tekort, door een herstructurering is de populatie aangesloten sterk gewijzigd, de pensioenregeling werd aangepast ....).

Indien nodig stelt de actuaaris aanpassingen of mogelijke alternatieven voor.

3. De rechtvaardiging van de methodes en de hypothesen die gebruikt worden voor de berekening van de technische voorzieningen in functie van de duurzaamheid van de verbintenissen

De aangewezen actuaaris analyseert de risico's die samenhangen met de methodes en hypothesen die de IBP gebruikt voor de berekening van de technische voorzieningen en voor de financiering ervan. Hij beoordeelt de wijze waarop de IBP deze risico's meet en beheert. Hij informeert de IBP over mogelijke aanpassingen of alternatieven betreffende de door haar gemaakte keuzes wat betreft de risicomaatstaf (*run off* of *going concern*, kans op onderfinanciering KTV of LTV of ruinekans, toestand na 1, 5, 10, 20 jaar of bij het uitdoven van de laatste verplichting, ...)

Hij beoordeelt vooreerst de keuze van het metingsmodel (stochastische toets, deterministische toets, rechtvaardiging van prudente hypothesen, stresstest ...) en de voorziene periodiciteit (jaarlijks, driejaarlijks met jaarlijkse update ...) van de meting.

Hij formuleert daarnaast een oordeel ten aanzien van de door de IBP gebruikte risicolimiet (toegestane kans op onderfinanciering) in functie van het "prudent person"- principe en in verhouding tot de financiële middelen die ze te harer beschikking heeft (bv. de mogelijkheid van de IBP om beroep te doen op de sponsor voor herstelbetalingen).

De aangewezen actuaris beoordeelt ten slotte de globale financiële architectuur van de IBP en geeft aan of ze al dan niet volstaat om de duurzaamheid van de verbintenissen te waarborgen en waarom dit zo is. De aangewezen actuaris beoordeelt met name de coherentie tussen de verschillende gebruikte methodes en hypothesen voor de inschatting van de technische voorzieningen, de financiering, de modellen voor de risicometing en voor de waardering van de activa. Hij geeft tevens een globale beoordeling over de samenhang tussen het financieringsplan en het beleggingsbeleid (SIP) van de IBP.

4. De financiering

De aangewezen actuaris beoordeelt de keuze en de rechtvaardiging van de methoden en hypothesen die de IBP gebruikt voor de financiering van de door haar beheerde regeling(en) en verplichtingen, van de kosten en van de solvabiliteitsmarge. Een goede onderbouwing en de consistentie van de gehanteerde veronderstellingen is immers belangrijk.

Zo analyseert de aangewezen actuaris onder meer :

- de financieringsmethode:
  - voor DB en CB plannen: financiering met salarisprojecties (*aggregate cost, projected unit credit cost, andere...*), financiering zonder salarisprojecties (*unit credit cost, andere...*), financiering wanneer het geheel of een deel van de verplichtingen worden afgedekt door een verzekering, of andere...;
  - voor prestaties bij overlijden, invaliditeit of arbeidsongeschiktheid: financiering door jaarlijkse risicopremies, genivelleerde premies, verzekerings- of herverzekeringspremies of andere...;
- de aangewende hypothesen voor de berekening van de bijdragen: de actualisatievoet, de kapitalisatievoet, inflatie, salarisstijging, plafondstijging, voorvalswet van de uittredingen ....;
- op welke wijze de kosten die de IBP zelf draagt, gefinancierd worden;
- het regelmatig karakter van de financiering;
- de onzekerheden en risico's die samenhangen met de gekozen hypothesen;
- ....

De aangewezen actuaris beoordeelt of de gebruikte methoden en hypothesen voor de financiering aangepast zijn aan de activiteiten van de IBP. Hij beoordeelt of de voorziene financiering volstaat voor het vestigen van de technische voorzieningen, het dekken van de kosten en het samenstellen van de vereiste solvabiliteitsmarge. Hij wijst op de mogelijke risico's in dit verband. Indien nodig stelt de actuaris aanpassingen of mogelijke alternatieven voor.

5. De verzekering en de herverzekering

De aangewezen actuaris analyseert en beoordeelt het verzekerings- en/of herverzekeringsprogramma van de IBP voor de verschillende verplichtingen van de IBP (pensioenen, overlijdens- en/of invaliditeitsprestaties, ...) ;

Hij doet dit aan de hand van de analyse van de gebruikte criteria voor de verschillende verzekerings- en/of herverzekeringsindicatoren (soort herverzekering, retentieniveau, herverzekeringsslimieten, mogelijke uitsluitingen...).

Hij beoordeelt de wijze waarop het verzekerings- en / of herverzekeringsprogramma kadert in het risicobeheer van de IBP (zie vorig punt III.2.1.c)(vb. analyse van de maximaal mogelijke schade, de relatie met de wettelijke solvabiliteitsmarge,...) en besteedt ook aandacht aan de specifieke risico's die aan een verzekerings- en/of herverzekeringsprogramma verbonden zijn.

Indien nodig stelt de actuaris aanpassingen of mogelijke alternatieven voor.

III.2.2. Advies vóór het afsluiten van een verzekerings- of herverzekeringsovereenkomst¹³

De raad van bestuur van de IBP (of in voorkomend geval het bevoegde operationeel orgaan) moet het advies van de aangewezen actuaris inwinnen vóór het effectief afsluiten van een verzekerings- of herverzekeringsovereenkomst.

In zijn advies wijst de aangewezen actuaris op de verzekerings- of herverzekeringstechnische voorwaarden waaraan de overeenkomst zou moeten voldoen volgens het verzekerings- en / of herverzekeringsprogramma zoals vastgelegd in het financieringsplan. Hij verwijst desgevallend naar zijn advies over de verzekering en herverzekering besproken in punt III.2.1.e). Hij besteedt tevens aandacht aan de financiële draagkracht van de verzekeraar en/of herverzekeraar.

III.2.3. Jaarlijks advies over de veiligheid van de verrichtingen, de technische voorzieningen en de rentabiliteit ¹⁴

De aangewezen actuaris stelt elk jaar een advies op t.a.v. de IBP met zijn oordeel over veiligheid van de verrichtingen, over de technische voorzieningen, alsook over de rentabiliteit en/of het verwacht rendement. Hij vraagt daartoe de nodige inlichtingen op bij de IBP.

De aangewezen actuaris stelt dit advies ter beschikking van de IBP vóór deze haar jaarrekening bij de FSMA indient. Dit advies wordt parallel met het verslag aan de FSMA (zie III.3.) opgesteld:

- de aangewezen actuaris maakt bij het opstellen van dit advies gebruik van de vaststellingen die hij heeft gemaakt in zijn jaarlijks verslag t.a.v. de FSMA;
- in zijn verslag aan de FSMA vermeldt hij welke adviezen hij aan de IBP heeft gegeven.

---

¹³ Artikel 44, eerste lid, 4° KB WIBP.

¹⁴ Artikel 44, eerste lid, 3° KB WIBP.

Het jaarlijks advies van de aangewezen actuaris bevat de beschrijving en de bevindingen van ten minste de volgende analyses:

- het nazicht of het financieringsplan nog steeds aangepast is aan de activiteiten van de IBP en rekening houdt met eventuele gewijzigde omstandigheden:
  - een wijziging van de pensioenregeling, een nieuwe pensioenregeling, het verdwijnen van een pensioenregeling,...;
  - een wijziging in de bijdragende ondernemingen;
  - een grote verschuiving in het aantal actieve aangeslotenen, slapers of rentegenie-ters;
  - ...

Hij analyseert de invloed van eventuele wijzigingen op de technische voorzieningen en/of de financiering en oordeelt of aanpassingen aan het financieringsplan nodig zijn. In dit licht beoordeelt hij of de aanpassingen die de IBP aan het financieringsplan heeft aangebracht adequaat zijn of doet voorstellen tot aanpassing van het financieringsplan indien dat nog niet gebeurd is;

- het nazicht of er zich in de praktijk voor de financiering of voor de inschatting van de technische voorzieningen afwijkingen voordoen ten opzichte van de hypothesen die de IBP heeft vooropgesteld in haar financieringsplan. Hij beoordeelt of de afwijkingen al dan niet significant zijn en stelt in voorkomend geval de nodige aanpassingen voor (bvb. stemmen de demografische veronderstellingen overeen met het reële verloop in het personeelsbestand, is de actualisatievoet in overeenstemming met de werkelijk behaalde rendementen ...);
- het onderzoek of de resultaten van het in het financieringsplan gedefinieerde model en/of methode voor het beheren van de risico's en in het bijzonder het risico op de onderfinanciering van de technische voorzieningen nog voldoende overeenstemt met de reëel vastgestelde situatie. De aangewezen actuaris onderzoekt in het bijzonder de afwijkingen ten opzichte van de in het model gebruikte hypothesen. Hij beoordeelt in voorkomend geval de nodige aanpassingen die al aan het model zijn aangebracht of doet voorstellen daartoe indien dat nog niet het geval is;
- het formuleren van een conclusie met betrekking tot de hiervoor vermelde analyses die een globale beoordeling inhoudt of het bestaande financieringsplan en beleggingsbeleid nog voldoende garanties bieden voor de veiligheid van de verrichtingen en die desgevallend aangeeft of / welke aanpassingen aan het financieringsplan en/of beleggingsbeleid vereist zijn.

III.3. Inhoud van het jaarlijks verslag bestemd voor de FSMA¹⁵

Naar aanleiding van de jaarlijkse rapportering van de IBP, moet de aangewezen actuaris t.a.v. de FSMA verslag uitbrengen over de technische voorzieningen.

De IBP bezorgt het verslag samen met de jaarlijkse rapportering over haar jaarrekening aan de FSMA¹⁶. Voor de timing en modaliteiten dient de "circulaire rapportering" te worden geraadpleegd.

Het verslag van de aangewezen actuaris vormt een essentieel onderdeel van de jaarlijkse rapportering dat de FSMA moet toelaten om haar toezicht op gepaste wijze uit te oefenen. De aangewezen actuaris mag zich in zijn verslag niet beperken tot het opsommen van het beschikbare (cijfer)materiaal in de jaarrekening en de statistiek en/of het louter beschrijven van het financieringsplan van de IBP. De FSMA verwacht dat de aangewezen actuaris minstens de volgende punten opneemt en bespreekt in zijn verslag:

III.3.1. Algemeen

- de naam van de IBP en het FSMA-codenummer;
- de naam en coördinaten van de aangewezen actuaris, alsook van zijn kantoor;
- de datum van het verslag;
- handtekening van de aangewezen actuaris;

III.3.2. Financieringsplan

De aangewezen actuaris verwijst in zijn verslag op expliciete wijze naar het financieringsplan dat de methoden en hypothesen beschrijft op basis waarvan de technische voorzieningen worden berekend.

1. Correcte versie van het financieringsplan

Hij controleert de geldigheid van het document:

- hij kijkt na of hij over de recentste versie beschikt en vermeldt in zijn verslag de datum van inwerkingtreding ervan;
- hij kijkt na of het financieringsplan werd goedgekeurd door de bijdragende ondernemingen en werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de IBP en vermeldt in zijn verslag de datum van deze vergadering¹⁷.

---

¹⁵ Artikel 44, eerste lid, 5° KB WIBP.

¹⁶ Artikel 44, derde lid KB WIBP.

¹⁷ Artikel 20 en 86 van de WIBP.

2. Beheerde regelingen

De actuaris bevestigt of de regelingen¹⁸ volledig en correct beschreven zijn in het financieringsplan en kijkt o.a na of:

- de classificatie van de pensioenregeling correct is;
- alle pensioenregelingen en verplichtingen in aanmerking worden genomen bij de berekening van de technische voorzieningen;
- de wijze waarop de pensioenregelingen aan bod komen in het financieringsplan wel overeenstemt met hun omschrijving in het pensioenreglement

Daarnaast beschrijft hij o.a.:

- welke wijzigingen werden aangebracht aan deze regelingen (bvb. vermindering van de prestaties in een DB toezegging waarbij voor de bestaande regeling dynamisch beheer moet worden toegepast, de invoering van een nieuwe pensioenregeling naast een bestaand DB plan waarna de verdelingswijze van het netto rendement van de IBP onder de verschillende regelingen moet worden herzien, de invoering van een optie in kapitaal voor een renteplan, de wijziging van de normale pensioenleeftijd,...);
- de gevolgen van die wijzigingen op de hoogte van de technische voorzieningen;
- op welke wijze de IBP deze wijzigingen heeft opgevangen en of ze de betrokken documenten (vb. financieringsplan) al dan niet correct heeft aangepast;

De aangewezen actuaris informeert de FSMA over de beoordeling die hij in zijn advies t.a.v. de IBP heeft opgenomen over de wijze waarop de IBP haar activiteiten heeft aangepast aan de wijzigingen.

3. Inhoud van het financieringsplan

De aangewezen actuaris brengt verslag uit over de toepassing van het financieringsplan gedurende het afgelopen boekjaar en over het onderbouwde en consistente karakter van de gehanteerde (financiële en demografische) veronderstellingen die aan het financieringsplan ten grondslag liggen. Hij onderzoekt of de duurzaamheid van de verbintenissen gegarandeerd blijft. Hiertoe behandelt hij volgende punten:

- a) de technische voorzieningen en de evolutie ervan;
- b) de populatie en de evolutie ervan;
- c) de financiering van de technische voorzieningen;
- d) andere evoluties;
- e) de solvabiliteitsmarge;
- f) het herverzekeringsbeleid.

---

¹⁸ De voornaamste kenmerken van de regelingen die de IBP beheert, nodig om zich een volledig en juist beeld te kunnen vormen van de verplichtingen van de IBP. Voor een niet exhaustieve lijst van aandachtspunten verwijzen wij naar vraag 10 van de Praktijkgids FSMA_2012_19 dd. 3/12/2012 m.b.t. het verkrijgen van een toelating of een uitbreiding van de toelating door een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening naar Belgisch recht.

a) De technische voorzieningen

Wat de technische voorzieningen betreft, moet de opdracht van de aangewezen actuaris vooral gericht zijn op het:

- nagaan of de berekening van de technische voorzieningen inderdaad gebeurt overeenkomstig de technische basissen en methoden vastgesteld in het financieringsplan;
- schetsen van een duidelijk beeld van de evolutie van de technische voorzieningen;
- aanduiden of die evolutie verloopt overeenkomstig de verwachtingen van het financieringsplan;
- aanduiden welke afwijkingen er zich hebben voorgedaan ten opzichte van de hypothesen die krachtens het financieringsplan gebruikt worden voor de inschatting van de technische voorzieningen;
- toelichting geven hoe de technische voorzieningen zich verhouden tot de verschillende pensioenregelingen en aanduiden in welke mate er grote verschillen zijn en/of concentraties in de populatie van aangeslotenen (bvb. van leeftijden, van aansluitingsdata, van salarisklassen ...).

Concreet dient volgende informatie te worden opgenomen in het verslag:

- KTV en LTV

De aangewezen actuaris vermeldt het bedrag van de KTV en de LTV van het afgelopen boekjaar opgesplitst in categorieën in functie van criteria die relevant zijn in het kader van de door de IBP beheerde regelingen (bvb. per regeling, per land, per bijdragende onderneming, per (intern georganiseerd) afzonderlijk vermogen, gesloten plannen uit het verleden, het aandeel van de voorzieningen dat gevestigd wordt in een groepsverzekering ...).

- Evoluties

De aangewezen actuaris vergelijkt, per opgesplitste categorie, de KTV en de LTV van het afgelopen boekjaar met de KTV en de LTV van het vorig boekjaar. Hij bespreekt eventuele afwijkingen ten opzichte van de te verwachte voorzieningen, berekend overeenkomstig het financieringsplan.

Daarnaast maakt hij een overzicht van de evoluties van de voorzieningen die zich over verschillende boekjaren hebben voorgedaan en trekt conclusies t.a.v. het duurzaam karakter van de voorzieningen. Hij gaat na of deze evolutie beantwoordt aan de verwachtingen van het financieringsplan en consistent is met wat ingeschat werd op grond van de krachtens het financieringsplan voorziene methode om de duurzaamheid van de verplichtingen te testen (door de FSMA aangemoedigde Continuïteitstoets¹⁹, CT, andere risicobeheermethode van de IBP ...)

In het geval de IBP in de loop van het afgelopen boekjaar de berekeningswijze van de technische voorzieningen in haar financieringsplan heeft gewijzigd, vermeldt de aangewezen actuaris de juridische, demografische of economische omstandigheden die aan de basis van deze wijziging liggen. Hij beoordeelt of de wijzigingen de boogde doelstelling bereiken en informeert de

---

¹⁹ De door de FSMA aangemoedigde continuïteitstoets is een toets in *run off* (zonder nieuwe bijdragen, aansluitingen en toekomstige dienstjaren). De in aanmerking genomen activa op de berekeningsdatum zijn gelijk aan de LTV. De activa en de toekomstige verplichtingen worden geprojecteerd tot uitdoving ervan. Telkens word de kans berekend dat de geprojecteerde activa zich onder KTV bevindt.

FSMA over het advies dat hij de IBP ter zake heeft gegeven. Hij bespreekt de effecten van die wijzigingen op het bedrag van de voorzieningen.

- Hypothesen

De aangewezen actuaris bespreekt de tijdens het afgelopen boekjaar vastgestelde afwijkingen t.o.v. de in het financieringsplan vastgestelde hypothesen voor de berekening van de technische voorzieningen (bvb. de actualisatievoet t.o.v. het vastgestelde rendement, sterfte-winst/verlies, lang leven-winst/verlies ...). Hij bespreekt de gevolgen die de IBP hieraan heeft gegeven of zal geven en vermeldt de voorstellen die hij ter zake heeft opgenomen in zijn advies aan de IBP.

Wanneer de technische voorzieningen berekend en/of gerechtvaardigd worden met behulp van een test die niet jaarlijks wordt uitgevoerd, gaat de actuaris in het boekjaar waarin de test niet wordt uitgevoerd, na of er zich in de realiteit afwijkingen voordoen t.o.v. de laatst uitgevoerde test. In voorkomend geval bespreekt hij de gevolgen die de IBP hieraan heeft gegeven of zal geven en legt hij uit wat hij ter zake heeft opgenomen in zijn advies aan de IBP. Daarbij geeft hij aan of hij al dan niet van oordeel is dat een tussentijdse test noodzakelijk is.

- Continuïteitstoets - Rechtvaardiging van de duurzaamheid van de technische voorzieningen

De aangewezen actuaris gaat na of de methode voor de rechtvaardiging van de duurzaamheid van de technische voorzieningen in het financieringsplan nog up to date is.

Wanneer tijdens het afgelopen boekjaar, een CT overeenkomstig de in het financieringsplan gedefinieerde methode werd uitgevoerd, vermeldt de actuaris de resultaten ervan. In voorkomend geval licht hij de aanpassingen toe die op basis van de test aan het financieringsplan zijn aangebracht of zouden moeten worden aangebracht.

Indien er wijzigingen zijn aangebracht aan de methode zelf, volgens dewelke de CT wordt uitgevoerd, bespreekt de aangewezen actuaris de redenen daartoe en de mate waarin de nieuwe test vergelijkbaar is met de vorige test. Daarnaast vermeldt de actuaris of er zich desgevallend een evolutie heeft voorgedaan in de risico's van het financieringsplan die een aanpassing aan de CT zouden vereisen.

De actuaris bespreekt de evoluties die hij over opeenvolgende testen heeft vastgesteld.

Indien de test werd uitgevoerd naar aanleiding van een andere reden dan de meerjaarlijkse evaluatie voorzien in het financieringsplan, preciseert hij het tijdstip van uitvoering en de redenen daartoe (bvb. Wegens een aanzienlijke toename van het aantal deelnemers en/of verplichtingen, een belangrijke wijziging of verschuiving van verplichtingen van een DC naar een DB plan ...).

- Prudentiële vrijstellingen

De actuaris bespreekt de evolutie van de vrijstellingen van de technische voorzieningen over verschillende boekjaren en de eventuele toepassing van het zogenaamde "cliquet"-mechanisme²⁰. Hij vermeldt een prognose voor de uitdoving van de vrijstellingen rekening houdend met het "cliquet"-mechanisme.

---

²⁰ Artikel 173 van de WIBP.

b) De populatie en de evolutie ervan

Vooreerst verifieert de aangewezen actuaire of er voldoende waarborgen zijn voor de juistheid van de persoonsgegevens die gebruikt worden voor de actuariële berekeningen van de pensioenverplichtingen (bvb. op welke wijze worden deze gegevens door de bijdragende onderneming(en) overgemaakt aan de IBP? Kijkt de IBP deze gegevens na op correctheid? Zijn er aangeslotenen die zonder aanwijsbare redenen in de lijsten opduiken of verdwijnen?, ...) De correctheid van deze persoonsgegevens vormt immers de basis voor de inschatting van de technische voorzieningen.

Daarnaast geeft hij een overzicht van de populatie aangeslotenen. Hierbij maakt hij een opsplitsing waar dit relevant is in het kader van de door de IBP beheerde regelingen (bvb. per regeling, per leeftijd, per salarisklasse, per land, per gepresteerde diensttijd, over de in en uitstroom van het aantal aangeslotenen, ...) en geeft daarbij aan over hoeveel aangeslotenen het gaat, telkens uitgesplitst tussen actieven, slapers en rentegenieters.

De actuaire vermeldt de significante schommelingen die zich tijdens het afgelopen boekjaar hebben voorgedaan in het bestand van de aangeslotenen of in bepaalde categorieën van aangeslotenen. Hij vermeldt tevens de evoluties die hij over verschillende boekjaren heeft vastgesteld. Hij licht de invloed van die schommelingen op het ingeschatte verloop van de technische voorzieningen toe. Hij informeert de FSMA over de aanpassingen die de IBP als gevolg daarvan aan het financieringsplan heeft aangebracht of over de voorstellen die hij daartoe heeft gedaan in zijn advies aan de IBP.

Mogelijke schommelingen kunnen het gevolg zijn van bijvoorbeeld: collectieve ontslagen, overdrachten in of uit de IBP van een deel van de aangeslotenen naar aanleiding van een herstructurering van de bijdragende onderneming (fusie, overname, ...), toename van het aantal aangeslotenen door een nieuwe al dan niet grensoverschrijdende activiteit, toetreding van een nieuwe bijdragende onderneming ...

c) De financiering van de technische voorzieningen

De aangewezen actuaire vermeldt de evolutie van de bijdragen tijdens het afgelopen boekjaar en verklaart eventuele verschillen t.a.v. de verwachte bijdragen volgens de financieringsmethode en -hypothesen in het financieringsplan²¹ (bvb. het verwachte bedrag van de bijdragen opgenomen in de P40-rapportering van het boekjaar 200x-1 vergelijken met het bedrag van de bijdragen van het boekjaar x).

Hij bespreekt de tijdens het afgelopen boekjaar vastgestelde afwijkingen t.o.v. de in het financieringsplan bepaalde hypothesen voor de financiering (bvb. de actualisatievoet t.o.v. het vastgestelde rendement, indexatie, turnover, sterfte winst/verlies, lang leven winst/verlies ...). Hij bespreekt de gevolgen die de IBP hieraan heeft gegeven of zal geven en vermeldt de voorstellen die hij ter zake heeft opgenomen in zijn advies aan de IBP.

De aangewezen actuaire vermeldt of de volgens het financieringsplan voorziene financiering voor het afgelopen boekjaar in normale omstandigheden volstaat om de vereiste technische voorzieningen voor dat jaar te vestigen.

---

²¹ De bijzondere bijdragen bestemd voor de uitkering van de vrijgestelde verplichtingen overeenkomstig artikel 173, §1, tweede lid van de WIBP en de herstellbijdragen worden hier niet beoogt.

d) Andere evoluties

Naast de wijzigingen die betrekking hebben op de voorgaande punten, vermeldt de aangewezen actuaaris iedere andere evolutie die zich tijdens het afgelopen boekjaar heeft voorgedaan en die een invloed zou kunnen hebben op de technische voorzieningen of op de financiering.

Het betreft bijvoorbeeld: markante elementen uit de historiek van de IBP die nog steeds gevolgen hebben, sterke schommelingen in de uitkeringen, relevante evoluties in de historiek van de IBP, wettelijke evoluties zoals de wijziging van het wettelijk pensioen, economische omstandigheden zoals aanhoudende slechte beleggingsresultaten, merkwaardige evoluties zoals daling van de technische voorzieningen of het tegelijk toenemen van de LTV en dalen van de KTV, evolutie van de risico's, andere merkwaardige evoluties, enz...

De aangewezen actuaaris informeert de FSMA over de aanpassingen die de IBP als gevolg daarvan aan het financieringsplan heeft aangebracht of over de voorstellen die hij daartoe heeft gedaan in zijn advies aan de IBP.

e) Solvabiliteitsmarge

De aangewezen actuaaris besteedt voldoende aandacht aan de wijze waarop niet-proportionele herverzekeringen in rekening worden gebracht voor de berekening van de samen te stellen solvabiliteitsmarge en de jaarlijkse opvolging hiervan.

Hij bespreekt de evolutie van de solvabiliteitsmarge gedurende het afgelopen boekjaar en de relevante aanpassingen aan de fractie van herverzekering waarmee wordt rekening gehouden in het geval van een niet proportionele herverzekering.

f) Herverzekeringsbeleid

De actuaaris vermeldt welke verzekerings- en/of herverzekeringsovereenkomsten er in de loop van het afgelopen boekjaar door de IBP werden afgesloten, gewijzigd en/of opgezegd en wat de redenen hiervoor waren. Hij informeert de FSMA over het advies dat hij ter zake heeft gegeven (zie punt III.2.2).

Hij gaat tevens de evoluties na van de verzekerings- of herverzekeringsindicatoren waarnaar verwezen wordt in punt III.2.1.d) en rapporteert of het verzekerings- of herverzekeringsniveau nog voldoende is in functie van het vooropgestelde verzekerings- of herverzekeringsprogramma.

Bij het formuleren van zijn conclusies m.b.t. het financieringsplan licht hij de FSMA in over de inhoud van het jaarlijks advies dat hij opstelt ten behoeve van de IBP (zie punt III.2.3.).

III.3.3. Herstel- en/of saneringsplan

In aansluiting op de jaarlijkse rapportering per 28 februari door de IBP m.b.t. de herstelplannen, bespreekt de actuaaris uitvoerig de opvolging van het lopende herstelplan- en/of saneringsplan tijdens het afgelopen boekjaar. Hij gaat na in hoeverre de in het herstelplan en/of saneringsplan voorziene prognose werd opgevolgd en verwijst desgevallend naar de aanpassingen die hij voorstelt in het financieringsplan.

III.3.4. Samenwerking met de IBP

In zijn jaarlijkse verslag aan de FSMA vermeldt de aangewezen actuaris welke adviezen hij aan IBP heeft verstrekt en of zijn adviezen al dan niet door de IBP werden opgevolgd.

In voorkomend geval moet de aangewezen actuaris in zijn verslag melding maken van een gebrek aan medewerking van de IBP bij het opstellen van zijn verslag of zijn adviezen (bvb. het niet verschaffen van alle nodige informatie).

III.3.5. Besluit

Het verslag bevat een besluit waarin, naast een algemeen besluit, de besluiten voor de belangrijkste punten worden samengevat.

Als hulpmiddel werd onderstaande template uitgewerkt waarin de aangewezen actuaris de besluiten van elk subonderdeel van zijn verslag kan samenbrengen, aangevuld met het eventuele voorstel tot aanpassing van het financieringsplan dat hij in zijn advies aan de IBP heeft opgenomen.

De FSMA beveelt het gebruik van deze template ten stelligste aan, maar wijst erop dat het geen vrijbrief is om punten die hier niet in vermeld zijn, maar wel belangrijk zijn in de beoordeling door de aangewezen actuaris, niet op te nemen.

Er werd enkel een template uitgewerkt voor het besluit van het verslag. De inhoud van het verslag kan de aangewezen actuaris vrij bepalen, rekening houdend met de richtlijnen van de FSMA opgenomen in deze circulaire.

Overzicht van de besluiten van de aangewezen actuaris		
Onderwerp	Besluit	Eventueel voorstel tot aanpassing van het Financieringsplan opgenomen in het advies
Geldigheid van het Financieringsplan (cfr. III.3.2.1.)		
Beschrijving van de regelingen in het Financieringsplan (cfr. III.3.2.2.)		
Evolutie van de KTV (cfr. III.3.2.3.a)		
Evolutie van de hypothesen KTV (cfr. III.3.2.3.a)		
Evolutie van de LTV (cfr. III.3.2.3.a)		

Evolutie van de hypothesen LTV (cfr. III.3.2.3.a)		
Evolutie van de CT (cfr. III.3.2.3.a)		
Evolutie van de hypothesen CT (cfr. III.3.2.3.a)		
Evolutie van de vrijstelling (cfr. III.3.2.3.a)		
Correcte populatie (cfr. III.3.2.3.b)		
Evolutie van de populatie (cfr. III.3.2.3.b)		
Evolutie van de bijdragen (cfr. III.3.2.3.c)		
Evolutie van de hypothesen voor de financiering (cfr. III.3.2.3.c)		
Voldoende, regelmatige financiering (cfr. III.3.2.3.c)		
Andere belangrijke evoluties (cfr. III.3.2.3.d)		
Evolutie in de solvabiliteitsmarge (cfr. III.3.2.3.e)		
Evolutie in de herverzekering (cfr. III.3.2.3.f)		
Evolutie van het herstel- en/of saneringsplan (cfr. III.3.3.)		
Opvolging van het herstel- en/of saneringsplan (cfr. III.3.3.)		
Samenwerking met de IBP (cfr. III.3.4.)		
Andere belangrijke aandachtspunten		
Algemeen besluit (cfr. III.3.5.)		

***

